

Sygn. akt I A Ca 45/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Beata Wojtasiak (spr.)
Sędziowie	:	SA Bogusław Suter SO del. Dariusz Małkiński
Protokolant	:	Iwona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2016 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko A. Ś.

o zapłatę

na skutek apelacji **powoda**

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 29 września 2015 r. sygn. akt I C 2046/14

I. **oddala apelację;**

II. **nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa - kasa Sądu Okręgowego w Białymstoku na rzecz radcy prawnego A. S. kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) złotych wraz z należnym podatkiem VAT, tytułem zwrotu kosztów reprezentacji w postępowaniu odwoławczym pozwanego nieznanego z miejsca pobytu.**

(...)

UZASADNIENIE

Powód - (...) w W. domagał się zasądzenia w elektronicznym postępowaniu upominawczym od pozwanego, A. Ś., kwoty: 77.384,19 zł tytułem należności głównej, 6.911,79 zł tytułem odsetek umownych naliczonych od należności głównej od 20 czerwca 2012 r. do 6 stycznia 2013 r., 17.907,83 zł tytułem odsetek od zadłużenia przeterminowanego

naliczonych od 21 czerwca 2012 r. do 4 maja 2014 r. od należności głównej według czterokrotności stopy lombardowej. Strona wniosła też o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 20 sierpnia 2014 r. Sąd Rejonowy zasądził powyższe świadczenia od pozwanego (k. 8). Następnie jednak uchylił to orzeczenie z uwagi na niemożność doręczenia pozwanemu nakazu i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Białymstoku. W dalszym toku procesu powód domagał się zasądzenia w postępowaniu nakazowym świadczeń opisanych w pierwotnym pozwie a nadto zapłaty dalszych odsetek naliczanych według zmiennej stopy procentowej, to jest czterokrotnej stopy procentowej kredytu lombardowego NBP (odsetki maksymalne) od kwoty 77.384,19 zł od dnia 5 maja 2014 r. (k. 49 - 50); w przypadku uznania, że wysokość powyższej skali procentowej nie została udowodniona, powód wniósł o zasądzenie odsetek ustawowych od należności głównej (77.384,19 zł) od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (pismo procesowe k. 115 v).

Powód wskazywał, że w dniu 23 lutego 2013 r. zawarł z pozwanym umowę pożyczki, po czym umowę tę wypowiedział w związku z trwałym zaprzestaniem spłaty rat przez pozwanego; tym niemniej pomimo upływu terminu wypowiedzenia dłużnik nie dokonał spłaty wierzytelności. Ostatnie wezwanie do zapłaty miało miejsce 5 maja 2014 r., lecz pomimo podwójnego awizowania nie zostało ono odebrane przez dłużnika.

W dalszym toku postępowania postanowieniem z 30 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy ustanowił kuratora nieznanemu z miejsca pobytu pozwanemu (k. 94).

Wyrokiem z 29 września 2015 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach postępowania.

Orzeczenie powyższe Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach faktycznych.

Strony łączyła umowa rachunku oszczędnościowo – rozliczeniowego (umowa rachunku k. 55 – 56). Miał on służyć do rozliczania umowy pożyczki zawartej przez powoda i pozwanego w dniu 23 lutego 2012 r. (k. 51 – 54), której przedmiotem była kwota 78.000 zł. Okres spłaty ustalono na 72 miesiące (6 lat) począwszy od kwietnia 2012 r. Comiesięczne świadczenia miały być spełniane do 20 dnia każdego miesiąca, w ratach równych po 1.737,51 zł. W ich zakres miały wchodzić odsetki od wykorzystanej pożyczki naliczane od salda zadłużenia za każdy dzień. W przypadku braku spłaty zobowiązań w ustalonym terminie, począwszy od dnia następnego, niespłacona kwota pożyczki traktowana miała być jako zadłużenie przeterminowane, którego oprocentowanie określał cennik usług (§ 6 pkt 5 umowy). W zakresie nieuregulowanym umową zastosowanie miały znaleźć postanowienia „Regulaminu kredytów i pożyczek udzielanych klientom indywidualnym przez(...)” (§ 13 umowy). Każda ze stron mogła też wypowiedzieć umowę na warunkach i w trybie określonym we wskazanym wzorcu umownym (§ 16 umowy). Sąd przyjął, że na podstawie załączonego do akt sprawy Regulaminu (k. 117 – 118) bank miał prawo wypowiedzieć umowę z zachowaniem miesięcznego terminu wypowiedzenia o ile, w terminie 7 dni od daty otrzymania przez kredytobiorcę wezwania do zapłaty, dłużnik nie spłaci zadłużenia wynikającego z treści wezwania (§ 11 ust. 4 pkt 2a w zw. z § 11 ust. 1 pkt 4 Regulaminu).

W dniu 12 listopada 2012 r. powód sporządził pismo, w którym oświadczył, że składa wypowiedzenie umowy z terminem 30 dni od daty doręczenia. Wezwał do spłaty w powyższym okresie całości zadłużenia, które oznaczył na kwotę 82.505,10 zł.

Dnia 5 maja 2014 r. powód sporządził przedsądowe wezwanie do zapłaty (k. 59). Wskazał w nim, że zadłużenie wynosi łącznie 102.203,81 zł.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem powód nie wykazał skutecznego wypowiedzenia umowy, a tym samym wymagalności swego roszczenia. Zdaniem Sądu treści dokumentu dotyczącego wypowiedzenia umowy wynikało, że było to jedyne pismo, którym wzywał on pozwanego do spełnienia należnego świadczenia. Nie poprzedziło go pisemne wezwanie do zapłaty należności w siedmiodniowym terminie. Wypowiedzenie było zatem przedwcześnie.

Sąd Okręgowy przyjął nadto, że powód nie wykazał, by rzeczywiście dotarło ono do pozwanego, bowiem przesyłka została podwójnie awizowana i odesłana do nadawcy, a tym samym brak było dowodu, że rozpoczął bieg 30 dniowy termin wypowiedzenia. Strony nie ustaliły też w umowie, że niepodjęcie korespondencji pod wskazanym przez pozwanego adresem powinno być uznawane za jej doręczenie. Powód nie miał nadto podstaw, by przyjąć, że w chwili dostarczenia listu, zawierającego oświadczenie o wypowiedzeniu, adresat zmienił miejsce zamieszkania i tym samym, wbrew treści § 14 Regulaminu, nie powiadomił wierzyciela o zmianie swego adresu.

Mając to na uwadze Sąd oddalił powództwo na podstawie art. 96 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 1376).

O kosztach procesu orzekł w oparciu o art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. nr 90, poz. 594 ze zm.). O przyznaniu wynagrodzenia kuratorowi rozstrzygnął na podstawie § 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. z 2013 poz. 1476, dalej Rozp.Kur.) w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 poz. 490, dalej Rozp.R.pr.).

Apelację od całości powyższego wyroku złożył powód, który zarzucił:

- 1. naruszenie prawa materialnego, to jest art. 61 § 1 k.c. poprzez przyjęcie, że skarżący nie został skutecznie zawiadomiony o wypowiedzeniu umowy z 23 lutego 2012 r.;**
- 2. naruszenie prawa procesowego, to jest art. 231 k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie wybiórczej, a nie wszechstronnej oceny dowodów, w wyniku czego błędnie ustalono stan faktyczny.**

Skarżący uzasadniał, że w celu skutecznego doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu nie był on zobowiązany do ustalania ewentualnych zmian adresu zamieszkania pozwanego. Wystarczające w tym zakresie było, w oparciu o § 14 Regulaminu, wysłanie pisma na ostatni podany przez dłużnika adres do korespondencji. Także operator pocztowy nie miał obowiązku ustalać przyczyny zaniechania podjęcia korespondencji przez adresata. W tych okolicznościach pozwany nie obalił domniemania skutecznego doręczenia, gdyż art. 61 k.c. nie wymaga, by adresat oświadczenia woli faktycznie zapoznał się z jego treścią. Decydujące jest bowiem, że zaistniała po jego stronie taka możliwość.

W ocenie skarżącego Sąd naruszył również art. 231 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c. bowiem w sprawie złożone zostały dowody umożliwiające wydanie orzeczenia bez konstruowania domniemania faktycznego w zakresie skuteczności doręczenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. W wyniku tego uchybienia Sąd błędnie też ustalił stan faktyczny w sprawie.

W oparciu o powyższe twierdzenia powód wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie wniósł o przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie oraz o przyznanie kuratorowi pozwanego wynagrodzenia za obie instancje za czynności podjęte w postępowaniu. Zgodził się z argumentacją oraz rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego. Podniósł m.in., że powód nie przedstawił Regulaminu obowiązującego w dniu zawarcia umowy między stronami.

SĄD APELACYJNY ZWAŻYŁ CO NASTĘPUJE:

Apelacja nie mogła być uwzględniona

Sąd Apelacyjny aprobuje i uznaje za własne ustalenia faktyczne Sądu I instancji co do faktu zawarcia umowy pożyczki i niewywiązywania się z niej przez pozwanego. Słuszna też – choć z przyczyn częściowo odmiennych - okazała się ocena tego Sądu co do niemożności uwzględnienia roszczenia powoda, opartego na twierdzeniu o dokonany wypowiedzeniu umowy.

W sprawie niniejszej powód wywodził, że wypowiedzenie łączącej strony umowy kredytu konsumenckiego zostało dokonane w wyniku nieterminowej realizacji świadczeń przez dłużnika (art. 3 ust. 1 i 2 Ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o kredycie konsumenckim, tj. z dnia 26 września 2014 r. Dz.U. z 2014 r. poz. 1497). Taka podstawa faktyczna była wskazywana w pismach procesowych powoda (k. 5, 50, k. 113 v.), a skarżący potwierdził ją też w treści apelacji.

W ocenie Sądu Apelacyjnego powód nie zdołał jednak wykazać zachowania właściwego trybu dokonanego wypowiedzenia i tym samym jego skuteczności. Skarżący wydaje się tego nie dostrzegać, koncentrując się w apelacji głównie na kwestii prawidłowego doręczenia pozwanemu pisma zawierającego wypowiedzenie umowy.

Nie jest wprawdzie pozbawione słuszności stanowisko powoda, że nie poinformowanie drugiej strony o ewentualnej zmianie danych do korespondencji nie może, w świetle art. 61 k.c., obciążać nadawcy (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 25 października 2012 r. VI ACa 610/12). Z tych względów wysłanie przesyłki na ostatni wskazany przez A. Ś. adres(...), a następnie zwrócenie jej z powodu nieznaleszenia odbiorcy, rzeczywiście. spowodowało że oświadczenie woli wyrażone w piśmie z dnia 12 listopada 2012 r. zostało skutecznie złożone wobec pozwanego (art. 61 k.c.).

Tym niemniej, zasadniczą przeszkodą procesową do uwzględnienia powództwa w sposób postulowany przez skarżącego, było niewykazanie w trakcie postępowania sądowego podstaw i trybu wypowiedzenia umowy. Oczywiście, to na skarżącym spoczywał ciężar wykazania, że rozwiązał umowę w oparciu o treść łączącej strony stosunku prawnego (art. 6 k.c.). Jakkolwiek, w myśl obowiązujących norm prawnych mających odpowiednie zastosowanie do kredytu konsumenckiego, bank ma prawo złożyć oświadczenie o wypowiedzeniu w przypadku niedotrzymania przez kredytobiorcę warunków udzielenia kredytu (art. 75 ust. 1 w zw. z art. 78a ustawy Prawo Bankowe), to jednak strony mogły ukształtować stosunek prawny w powyższym zakresie w sposób odmienny od treści przepisów wskazanych ustaw, o ile byłoby to korzystne dla konsumenta (art. 47 Ustawy o kredycie konsumenckim). Kluczowa w sprawie była zatem treść „Regulaminu kredytów i pożyczek udzielanych Klientom indywidualnym przez Bank (...) S.A.”, stanowiącego immanentną część umowy. Zgodnie bowiem z § 16 umowy każda ze stron mogła też wypowiedzieć umowę na warunkach i w trybie określonym we wskazanym wzorcu umownym

W obrębie Regulaminu załączonego przez powoda do akt sprawy (k. 117 – 118) Sąd Okręgowy trafnie uznał, że powód nie spełnił wszystkich wskazanych w nim przesłanek skutecznego rozwiązania stosunku obligacyjnego (§ 11 ust. 4 pkt 2 lit a Regulaminu), tzn. nie zachował właściwego trybu i terminów wypowiedzenia i nie ma potrzeby powielania argumentacji Sądu w tym względzie, zwłaszcza że powód nie zakwestionował jej też w apelacji.

Przede wszystkim jednak podkreślenia wymaga, że powód w ogóle nie złożył do akt sprawy wzorca umownego, który obowiązywał strony w dniu złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu. Wspomniany dowód - poddany badaniu przez Sąd I instancji - był bowiem datowany na 15 sierpnia 2014 r. (k. 117 – 118 – prawy dolny róg), a więc na okres około dwa lata późniejszy od chwili złożenia wypowiedzenia przez powoda. Brak było też podstaw do uznania, że stanowił on dosłowne powielenie Regulaminu obowiązującego w 2012 r., skoro oba dokumenty normowały sposoby i skutki rozwiązania umowy w różnych jednostkach redakcyjnych. Jak bowiem wynikało z treści oświadczenia z 12 listopada 2012 r. (zatytułowanego „wypowiedzenie”), zostało ono oparte o § 10 ust. 1 pkt 3 i ust. 3 oraz § 8 ust. 2 pkt 2 – 5 oraz ust. 3 Regulaminu, podczas gdy złożony do akt wzorec umowny opisuje przyczyny i skutki wypowiedzenia w § 11 i § 13.

Sąd Apelacyjny uznał w konsekwencji, że powód nie wykazał treści obowiązującego między stronami trybu rozwiązania umowy. Istniejące w tym zakresie wątpliwości co do podnoszonych przez niego faktów należało więc, zgodnie z zasadą

materialnego rozkładu ciężaru dowodu, rozstrzygnąć na niekorzyść skarżącego (art. 6 k.c.). W rezultacie brak było możliwości uznania, że złożone przez niego oświadczenie woli odniosło skutek w postaci wypowiedzenia stosunku prawnego, a co za tym idzie powstania wymagalności całości zadłużenia wynikającego z umowy. Skoro zatem podstawa powództwa nie została w postępowaniu uwzględniona, to w braku innych okoliczności faktycznych zgłoszonych przez skarżącego, zrealizowanie jego żądania nie było możliwe. Rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego, choć oparte o błędną ocenę dotyczącą treści stosunku prawnego stron, okazało się w rezultacie prawidłowe.

Mając to na uwadze Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt I sentencji na podstawie art. 385 k.p.c.

W przedmiocie rozstrzygnięcia o zwrocie kuratorowi pozwanego nieznanego z miejsca pobytu kosztów reprezentacji w postępowaniu odwoławczym Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie § 1 ust. 1 Rozp.Kur. w zw. z § 6 pkt 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 Rozp.R.pr.

Ze względu na powyższe Sąd Apelacyjny orzekł jak w pkt II sentencji.

(...)